

ABRUGI GYÖRGY.

DAMJÁN ISTVÁNTÓL.

A »Székely Nemzeti Múzeum« könyvtára rendezése alkalmával 1898. elején került kezembe az alább ismertetendő kézirat, melyben Dávid zsoltárainak fordításai 170 lapot foglalnak el és a 171-ik lapra is jut még 8 sor. A többi szent ének a 171 laptól 365 lapra van írva, ugyanazon kéz által.

A kézirat 1887 február 24-én jutott a »Sz. N. M.« könyvtárába, mint kézdi-vásárhelyi Szentiványi József ajándéka. Vastag bőrtáblája van, a sarka ugyan elkopott, de az akkori múzeumőr Wasady Gyula kékpapirossal összefoltozta.

Az első tábla belső felén, mely papirossal van bevonva, a következő feljegyzés olvasható : »Anno 1615 Tempore Combustionis Civitatis Colosvar Scriptum et Compactum est hoc gradual a Georgio Abrugy quondam Typographo eiusdem Civitatis.« Ezen kívül még vannak egyes tulajdonosoknak feljegyzései mint : Ex benevolo affectu Domini Armalistae Elek possideo ego Lucas Árkuti graduale hocce M A. 1709. A zsoltárok előtt levő lapon, a mit a lemásoló a czím számára hagyott valószínűleg üresen más kéz írásával van egy : Pestiskorra való ének. Nota : Az Istenhez az én szómat emelem.

A másoló a 365. lapon, a 11 zsoltár után ezt jegyzi meg : Finis cantionum per me Stephanum Makai. Scribebam Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto die 23 Maji finis impositus Amplissimo Domino Georgio Abrugio.

Laus et gloria Deo Sempiterno (a többi lehasítva).

A következő lap üres. Azután való lapon: Az Psalmusoknak Abc szerint való registroma, 7 szlan. lev. A következő két levelen utasítás: L. Rész. Mint kelljen megtartóztatni az testi indulatot. LI. R. Nyilván legyen az mi czelekedetünk. LII. R. Igasságot kövessünk és az tisztességre gondolkodiyunk. LIII. R. Nem az mi egyáltallyában jó azt válaszszuk, hanem az melyre eleghségesek vagyunk. LIV. R. Miképpen kellyen az szivünket megtartóztatnunk az feslett indolatoktól, avagy az rosz itélettől. LV. R. Az teshez tartozó jószágokról: Mértéke kinek-kinek ioszágának, marhaiának az test, miképpen az sarunak az láb, ha az okáért ebben megh maradsz, az merteket megh tartod, ha penigh által hágod, osztan mint egy meredek helylen kénserittettel vitetni, miképpen az sarú dolgában is, ha lábod állapottyát megh haladgia az sarú, tehát léssen srkes sarud, annak utánya bársionios, annak utanna szines sarud, mert az mi egyszer az mértéket megh haladgia, soha nincs annak határa. Igy következik még LXIV. Részig. Ez: Az tudatlan és tudós embernek külömsége.

A zsoltárok bevezetése: Az Szent Dávid soltár könivenek rövid magyarazattya, Magiar versekkel.

Psalmus Primus.

Nota: Kerlek keresztzeni ember halgasd meg az szokot etc.

Boldog' az olyan ember minden | ő dolgában, az ki nem jár sem | nem áll gonoszok utaban, nem | nyugszik az bünösök alnok taná | czában, sem le nem ül, az király hi | tetlen házában.

A kezdő B két öblében egy-egy tulipán.

Psalmus Quintus Notaia.

Nota: Láss hozzám Ur Isten kegyelmes szemeiddel etc.

Ved füledben Uram az én sok kial | tásom, lásd meg és tekincz | meg keserves budosásom, én édes | Istenem kegyelmes vezérem érts | meg fohaszkodásom.

A kezdő »V« itt is diszítve van; de már a Psalmus X.-től kezdve csak a helye van meghagyva a kezdőbetűknek.

Az írás könnyen olvasható, nagy betűk. A lapok számozva vannak mind végig. Gondos másolat.

Ki lehetett Georgius Abruği, Kolozsvár városi typographus 1615-ben, egészen véletlenül tudtam meg. Mint ev. ref. főgimnazium tanár, jelen voltam a Kolozsvárt tartott ev. ref. egyházkerületi közgyűlésen. Mikor a gyűlés után utaztam vissza, egy szakaszba jutottam az abruđbányai ev. ref. pappal; rövid idő alatt megismerkedtünk; elbeszéltem, hogy egy zsoltár fordítást kaptam s kérdeztem, nem tud-e valamit Abruğyról, mert nézetem szerint aligha nem Abruđbányáról származhatott

Kolozsvárra. A tiszteletes úr egész határozottan állította, hogy Abrudbányán még most is vannak ilyennevű emberek. A mi zsoltárfordítónk tehát, nagy valószínűséggel, bányász mesterségét elhagyva, Kolozsvárt typographus lett s mint ilyen, bizonyos mértékű műveltséget szerezvén, lefordította Szent Dávid zsoltárait.

A XVII. század elején Erdélyben a kálvinizmus már meglehetősen erős volt s hogy azt a fordítást nemcsak Makai István másolhatta le, hanem mások is, nagyon valószínű. Hogy több példány nem maradt fenn, annak oka meg az lehet, hogy mikor nyomtatásban megjelent a »Nagy Gradual« ezek a kézirati zsol-tárok már nem voltak annyira nélkülözhetetlenek s nem gondoltak velők; sorsuk lett, mi annyi más kéziratnak a sorsa: tüzet gyűjtöttak vele, vagy elhasználták egyre másra.